

res de dits tins --- ahont se puga *evencar*», a. 1661, *BSAL* VIII, 414, 449ab; «llansant les aigües inmundas de dits tins per la sèquia dels molins del Pla del Carmen --- o *evencant* ditas ayguas en pous profundos --- no ser nocius --- com en cada una de las ditas officinas o tins se obrisen *avenchs* o pou de profunditat fins a dos canas antes del llivell de mar», a. 1715, *BSAL* VIII, 210a. Cf., en provençal, ultra *s'avencà*: «Uno comunicacioun entre la tourre vostro / e lou castèu qu'alin se mostro: / l'on pòu, segur, se i *avanqui*, / car sieu vengudo per aquí», *Nerto* (II, v. 453), «dins la serpatiero as vougù *'avanqui!*» 'internar-se, encofurnar-se' en *Calendau* XI, 77.3.

Cpr.: *Forat de Vimboça*, foranca o cavitat profunda que s'obre entre penyes entre les collades del Penís i de Tancalporta a l'extrem Est de la Serra de Cadí, entre Cerdanya i la vall del Bastareny (t. Bagà, alt Berguedà): esquemàticament < ABINCI BUCCA 'boca de l'avenc' (d'on *avençboca* o bé *avinçboca*) amb el grup després reduït a *avimboca*; només es pot dubtar si ací hi ha verament el ll. BUCCA o bé un mot sorotàptic *BŌKE/BŌKA, que seria l'equivalència sorotàptica del ll. FOCEM/FAUCEM 'gola', com sigui que en efecte a molts punts del Nord del Princ. és prou freqüent una *veu d'aigua* per una 'deu' o 'fou' d'aigua² (cf. *la Fou de Bor*, i moltes deus anomenades *Les Feus* en el Nord del Princ.): de fet no molt més al Sud m'és coneguda una gran deu de *Viumala*; val a dir que no està pas aclarida l'etimologia indoeuropea del ll. FAUCEM/FOCEM, i que tant Ernout-M. com Hofmann es mostren molt escèptics, sembla que amb gran raó, sobre les connexions indoeuropees que havien cregut poder-li assignar Walde i altres etimòlegs del seu temps. *Bèu* 'font' a Alacant (*AlcM*) amb *b-* i no *v-*; *AlcM* no recull *Beumala*, *Biumala* i *Viumala* més que com a cognoms, i respecta immerescudament una absurda etimologia alemanya que els llevà Barnils. Veg. *DEU* f.

¹ No en els *DTo.*, Lacav., Belv. ni Lab.; no en Rayn, *PSW* ni *PDPF*. Sense doc. en *DAG.* ni *DBal.*; *AlcM* no en dóna més que un doc. de 1574, el *Canigó* de Verdaguer i un de floralesc tardà. — ² O encreuament. ¿Potser amb una variant de *calanco* en el qual un sign. molt semblant té forta extensió? Més aviat amb el nostre sorotàptic *carant* (*E. T. C.* 45 II, 208-213, 190; I, 99, 103): KARANTO-X ABINKO-> *KARABINKO-. — ³ *Le Français Moderne* IV, 3; *Les Noms de Lieu*, p. 214. — ⁴ També n'hi ha allí, si bé no tants ni tan grossos, i si afegim que si n'hi ha és sobretot en el sector de l'Oest, fronterer del domini castellà, trobarem el que sembla una altra raó per creure que *sima* sigui un invasor castellà en la franja central, sospita potser no ben segura — veg. sobre aquesta qüestió el que dic en el *DCEC* a l'article *sima* (IV, 229, 1080, i add. en el *BreveD.*, s. v. *sumir* i *sima*, i en el *DECH*), sobretot 229a30, 35, a43-b12, i notes 1 i 6. En algun punt usen tots dos, fent alguna distinció semàntica, de grandària (*simetes*) o segons que hi hagi aigua o no. Des del Nord, on l'àrea del nostre mot abraça

àdhuc els pobles extrems (línia Rossell-Bel-Corata-Morella), fins a Figueroles d'Alcalatén i la Vall d'Uixó; per bé que més terra avall el mot ja es perd des d'Onda. Des d'allí comença *sima*, i cap a la Vall dels Alcalans (Llombai) i als pobles de la Ribera Alta i de la Costera de Xàtiva (Sumacàrcer, La Llosa, Sallent, Montesa usen *sima*). També hi ha *sima* a d'altres pobles molt occidentals de més al Sud: Agres, Pinós de Mondver. Però l'àrea d'*avenc* o *alvenc* reprèn des de les muntanyes d'Alzira, de la Vallidigna i des d'arran de Xàtiva (Bellús, Quatretonda, Llutxent). Tinc el mot recollit a tots i cada un dels pobles intermedis. — ⁵ En canvi per l'Oest sembla que cessa abruptament des del límit lingüístic. Els mots alt-aragonesos són interessants i vells, però són uns altres. *Calama* a Açaui, *caricaui* a Alins de Llitera, *foráu* o *frato* a quasi tot el Sobrarbe, *cia* a tota la Vall de Benasc incloent-hi la de la Múria i Castelló de Sos (important germà del nostre pre-romà *SITJA*), i el curiós *infra* f. a tota la dreta de l'Éspera Mitjà (Foradada, Viu, Fuen-decampo, etc.): ll. cl. INFĒRA 'els pous infernals'. Una sola excepció: *L'Abièn*, allí mateix, a Senz, és un tros de muntanya on hi ha una «*infra*» coneguda. Però justament aquest diftong ultracorrecte és indicatiu que això és un manlleu, vell i merament local, del català. — ⁶ Aquest encreuament amb *barrenc* o s'estén a un territori molt vast, o almenys es va produir ací i allà en nuclis substancials i diversos dins les dues llengües, car pertany també a la llengua de Mistral, en un passatge solemne de cap a la fi de *Mireio*: «la glèiso grandís, / un barèn d'estello / amount s'espandís», x, 42.4, explicat «un gouffre». Cf. el NL de Comenge *Baren*, *BzNfg. N. F.* VIII, 1973, 240-41. — ⁷ Si *avenc* no fos pertot la forma originària, fins en terra valenciana, començaria per ser incomprensible el pas de un *avenc* a un femení *una venc*, *unes vences*, *una avenc*, que ja hem anotat a moltes localitats, del País, del Principat, de les Illes i de Provença. El mateix *MGa-dea*, que sol afavorir bastant aquestes formes alterades en *al-*, tanmateix usava *avench* en *T. del Xè* II, 38. És veritat que Ga. Girona, no: «l'ha vist d'Eslida l'alta serra / camejant recorrent *alvencs* i coves» (*Seidia*, 43). La forma *alv-* és pròpia sobretot del Nord, Maestrat i encara més els Ports: l'anoto a Bel, Coratxà, Boixar, Sorita, Morella, Cincortres, i a l'Alt Maestrat: Benassal, Culla, Xodos, després a Cabanes de l'Arc, Figueroles i la Vall d'Uixó. Però ja no en alguns pobles molt conservadors, en el mateix Baix Maestrat. I allí precisament el fan femení: Vinaròs (tots dos ací), St. Rafel, La Jana, Xert, Bellstar, Alcalà de Xivert, la Serratella, Serra d'En Galceran, Torre d'En Besora, Atzeneta; de manera que allí pertot sento *l'abèñ èsa*, *les bènys* o *lez abèñs*. Prova de gran antiguitat del gènere femení és que a Traiguera, al costat de *l'Avenc Majo(r)* existeix *labèñ prúna* evident alteració de *l'Avenc Bruna*, on el mateix ús d'aquest adjectiu arcaic és ja testimoni de data ben considerable; al-